

nu bestaaende Anstalt, da troer jeg, at Anken netop maa gaae ud paa, at der ikke er „Geschäft“ nok. Det kan dog nemlig ikke nægtes, at denne Anstalt, om det ogsaa er Staten, der garanterer den, i sit Væsen er en „Geschäft“, og at den maa gjøre, hvad der er nødvendigt at gjøre for at faae Publicum til at interessere sig for den og benytte den; thi uden dette er den hensigtsløs. Jeg troer, at det er en Anke, der almindeligt lyder imod den, at den er for embedsmæssig, om jeg saa maa sige, og at den tager for lidt Hensyn til Publicums Ønsker og Publicums Fornødenhed, en Anke, som jeg iøvrigt ikke her paa nogen Maade skal godkende. Derimod vil jeg vedkjende mig den Betragtning, at, naar Anstalter af denne Bestaffenhed og med saadanne Formaal overhovedet taget skulle lykkes og kunne gjøre deres Nytte, da maae de finde sig i at adoptere den Fremgangsmaade, som hører til for at drive en „Geschäft“.

Jeg nævnte igaar i Anledning af Spørgsmaalet om den foreslaaede 4 pCt.'s Rentefod, at der snarere havde været Bestræbelser for at sætte Rentefoden høiere end lavere; disse Bestræbelser have jo nu fundet deres Ordførere idag, idet et af de ærede Medlemmer, der tillige har været Medlem af den i denne Sag nedsatte Commission, har udtalt den Mening, at man godt kunde gaae videre. Jeg troer dog, at han har Ret i saa Henseende, og jeg vilde i ethvert Tilfælde ansee det for usorgsigtigt, for at være Noget, som jeg ikke turde tage Ansvar for, at gaae videre end til 4 pCt. Naar han meente, at Taksatserne dog burde udarbejdes under Hensyn til Pengemarkedet, som det er for Diebliffet, da maa jeg dertil sige, at jeg vilde ansee det for meget usorgsigtigt, ja næsten for uforvarsligt, om man vilde bygge en Anstalt, der er bestemt til at være langt ud over Diebliffet, paa Tilstande, hvis Stabilitet dog er mere tvivlsom end sikker. Jeg er ligesaa lidt istand til at kunne tiltræde den af ham fremsatte Betragtning, som jeg tilstaaer, at jeg væsentlig betragter som en ufrivillig Illusion, at man kunde undvære de 3 pCt., som der ifølge § 13 er Tale om at give til Agenterne. Jeg tvivler paa ingen mulig Maade om, at der vil findes

Mænd rundt om i Landet, der med Iver og Varme ville tage sig af denne Anstalt, og som ville gjøre store pecuniære og navnlig store personlige Offre for at sætte den igang. Men en ganske anden Ting er det at være Forretningsfører for den, at være bunden til enkelte bestemte Tider hver Uge og at have et Ansvar for den, og jeg troer ikke, at man i Længden saaer Nogen til at paatage sig dette, uden at man betaler ham Noget derfor.

Tessen: Jeg troer dog, at det, naar det prøves, vil vise sig ikke at være vanskeligt. Jeg havde iøvrigt begjært Ordet for at forsvare de Ytringer, som jeg før fremsatte om den Fare, der forekommer mig at ligge i at betroe den private Industri det her omhandlede Omraade. Hvad jeg i saa Henseende har anført, er imidlertid blevet bestrøket ved det Foredrag, som vi have hørt af den ærede 7de Rands-tingsmand for 1ste Kreds (David), og ogsaa ved, hvad der nu er anført af den høitærede Finansminister, og jeg skal derfor ikke nu yttre mig videre derom. Tilgædes skal jeg heller ikke ved denne Leilighed igjen komme ind paa mine Ytringer om Almuestolevæsenet; jeg vedbliver min Paastand i saa Henseende og fastholder, at hvad jeg derom anførte, er fuldkommen rigtigt, og jeg skal ved en anden Leilighed gjentage den, saaledes at den kan blive gjendreven, hvis den er urigtig.

Madvig: Hvis Thinget et Dieblif vil have Overbærenhed med mig, ønsker jeg dog endnu at tilføie et Par Ord, just fordi jeg i denne Sag indtager en Mellemstilling. Jeg kan ikke slutte mig til det ærede 8de kongevalgte Medlem (Andræ), fordi jeg troer, at han sætter Grændsen for Statens Virksomhed noget for snevert, og fordi jeg troer, at han overfører sine almindelige Betragtninger med en ikke ganske streng Consequens paa det foreliggende Tilfælde, medens der dog var Meget i hans Foredrag, der fortjener Bisald. Ogsaa jeg maa advare imod en vis sangvinsk Velvilje, som undertiden er bleven udtalt fra den modsatte Side, og som kan afvende Blikket fra Punkter i det foreliggende Lovforslag, som maa undersøges meget alvorligt. Naar jeg gaaer